Postadres
Gemeente Nijmegen
Postbus 9105
6500 HG Nijmegen

Bezoekadres
Korte Nieuwstraat 6
6511 PP Nijmegen

T 14 024
nijmegen.nl

Contactgegevens
nijmegen.nl/contact

Ons kenmerk
E26.000309

Bijlage(n)
Bijgevoegd: Nee

Aan de gemeenteraad van Nijmegen

Datum 24 maart 2026
Onderwerp Aanpak maatschappelijke weerbaarheid

Geachte leden van de raad,

In onze raadsinformatiebrief van 2 juli 2025 informeerden wij u over de landelijke en regionale context van maatschappelijke weerbaarheid en de opgave die daaruit voor de gemeenten voortvloeit. Daarbij gaven wij aan dat nadere uitwerking en bestuurlijke keuzes noodzakelijk zouden zijn en dat u hierover in het eerste kwartaal van 2026 nader geïnformeerd zou worden. Met deze brief doen wij dat.

Context
De veiligheidssituatie is de afgelopen jaren aanzienlijk verslechterd. In de wereld, in Nederland en in Nijmegen. Door geopolitieke spanningen, waaronder de oorlog in Oekraïne, en hybride dreigingen zoals cyberaanvallen, spionage en sabotage, is Nederland kwetsbaarder geworden voor grootschalige verstoringen. Tegelijkertijd nemen de gevolgen van klimaatveranderingen toe, met een grotere kans op extreem weer. Deze beide ontwikkelingen kunnen leiden tot langdurige uitval van vitale voorzieningen en verhogen het risico op ontwrichting van de maatschappij. Die ontwikkelingen treffen uiteraard niet enkel Nederland, maar er zijn drie redenen waarom we er in Nederland wellicht nog net iets meer last van hebben:

1. We kennen de ‘just in time’- en ‘just enough’-economie. De Nederlandse economie is superefficiënt ingericht, we hoeven geen of nauwelijks voorraden te hebben. Maar als dat proces verstoord raakt, zijn er ook bijna geen reserves om dat op te vangen.
2. Nederland is een handelsland. Import, doorvoer en export is waar we voor een groot deel op drijven. Treffen we hier verstoringen of blokkades dan ontstaan er heel veel problemen en sneeuwbaleffecten. Uitval in één schakel veroorzaakt binnen korte tijd effecten in meerdere vitale sectoren en uiteindelijk in het dagelijks functioneren van de samenleving.
3. We zijn sterk gewend geraakt aan het voortdurend beschikbaar zijn van voorzieningen: elektriciteit en schoon drinkwater zijn vrijwel altijd aanwezig.

Hulpdiensten zijn er heel snel. Wanneer deze continuïteit wordt verstoord, ontstaat direct handelingsverlegenheid en wordt in eerste instantie naar de overheid gekeken om het op te lossen.

Deze ontwikkelingen stellen hogere eisen aan crisisbeheersing en continuïteit van overheid en samenleving. Door de samenloop en verwevenheid van dreigingen is een brede, integrale aanpak nodig om de maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht te versterken. Dit zodat samenleving en overheid voorbereid zijn op uiteenlopende en langdurige crises.

De regie voor versterking van onze nationale veiligheid ligt bij de overheid. Vanuit het Rijk heeft het ministerie van Justitie en Veiligheid (de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding en Veiligheid, NCTV) een coördinerende taak om de maatschappelijke weerbaarheid te versterken. Gemeenten en veiligheidsregio's spelen een cruciale rol om lokaal de weerbaarheid van inwoners en organisaties te versterken.

Van verkenning naar richting

Sinds de zomer van 2025 is binnen de gemeente Nijmegen, in aansluiting op de bestuurlijke opdracht van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid (VRGZ), gewerkt aan een gemeentebrede verkenning van het onderwerp maatschappelijke weerbaarheid. De uitkomsten laten zien dat de gemeente al waardevolle stappen heeft gezet, maar de inventarisatie laat ook zien dat er nog geen robuuste, samenhangende basis is om langdurige maatschappelijke ontwrichting op te vangen. De grootste winst zit in centrale regie en duidelijke prioritering.

Inhoudelijke prioriteiten

Op basis van de analyse heeft het college besloten om drie inhoudelijke prioriteiten te benoemen voor de lokale uitwerking van maatschappelijke weerbaarheid. Deze prioriteiten sluiten aan bij de landelijke kaders, de VNG-handreiking Weerbaarheid en Veerkracht op lokaal niveau[1]. De prioriteiten zijn:

1. *Versterking van de continuïteit van kritieke gemeentelijke processen.*
   De gemeente moet ook bij langdurige verstoringen haar essentiële taken kunnen blijven uitvoeren. Zolang de eigen organisatie niet weerbaar is, kan de gemeente de rol richting inwoners en partners niet waarmaken. Kritieke processen moeten blijven functioneren tijdens crises. Dit vraagt om eenduidige standaarden voor eigen continuïteit, realistische scenario's en structurele oefening. Continuïteitsplannen worden geüniformeerd op basis van een gemeentelijke standaard. Er wordt vastgesteld welke diensten kritiek zijn, binnen welke termijn en er worden alternatieve werkwijzen en analoge en handmatige 'fallback procedures' voor essentiële taken uitgewerkt. Ook zal worden nagedacht hoe bestuurlijke continuïteit geborgd kan worden. Verder worden realistische oefeningen georganiseerd met scenario's zoals langdurige stroomuitval of een cyberaanval om te oefenen en de eigen weerbaarheid te testen.

[1] Handreiking Weerbaarheid en Veerkracht op lokaal niveau.

2. *Inrichting en operationalisering van noodsteunpunten.*
   Noodsteunpunten zijn fysieke, herkenbare locaties in wijken waar inwoners terecht kunnen voor informatie, het doen van een noodhulpmelding en mogelijk aanvullende ondersteuning. Zelf- en samenredzaamheid van inwoners blijft daarbij het uitgangspunt. Hoewel locaties grotendeels beschikbaar zijn, zoals wijkcentra, ontbreekt het nog aan operationele voorbereiding, logistiek, personele inzet en afspraken met partners. Ook moet worden onderzocht hoe andere, voor burgers herkenbare, locaties als noodsteunpunten kunnen worden ingericht. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan sportverenigingen, kerken of andere gemeenschapsgebouwen. Om ervaring op te doen met de inrichting, organisatie en werking van noodsteunpunten neemt de gemeente Nijmegen in 2026 deel aan de regionale pilot noodsteunpunten. Samen met verschillende andere gemeenten uit Gelderland-Zuid worden, onder regie van de VRGZ, meerdere noodsteunpunten en coördinatiepunten ingericht en operationeel getest in een eindoefening. De opgedane kennis draagt bij aan de ontwikkeling van een landelijk dekkend netwerk van noodsteunpunten.

3. *Versterken van het sociale weefsel en ondersteuning van kwetsbare doelgroepen.*
   Weerbaarheid is in eerste plaats de verantwoordelijkheid van de samenleving zelf en vraagt om inzet van inwoners en bedrijven, netwerken en maatschappelijke organisaties. Een weerbare samenleving kan niet uitsluitend leunen op de overheid. Wijknetwerken, vrijwilligers en maatschappelijke organisaties spelen een cruciale rol bij het bereiken en ondersteunen van niet-zelfredzame, kwetsbare inwoners tijdens crises. Formele en informele netwerken worden in kaart gebracht en de samenwerking met maatschappelijke partners wordt actief versterkt.

   Daarnaast is er specifieke aandacht voor verminderd weerbare doelgroepen. Voor deze inwoners wordt duidelijk bepaald wie onder deze categorie vallen en welke ondersteuning zij van de gemeente kunnen verwachten in tijden van crises. In dat kader wordt gewerkt aan een gemeentebrede strategie voor samenredzaamheid.

Regie en organisatie
Om samenhang en slagkracht te organiseren, wordt er een gemeentelijke projectorganisatie ingericht. Door het projectteam wordt een integraal uitvoeringsplan opgesteld, worden de drie prioriteiten vertaald naar concrete maatregelen en wordt samenhang bewaakt tussen de afdelingen, partners en regionale ontwikkelingen.

Korte termijn: multidisciplinair crisisteam
Wanneer de crisis zich vandaag voordoet, is direct handelen noodzakelijk. De crisisorganisatie binnen onze gemeente en regio staat. De gemeentelijke processen zijn echter veelal nog niet ingericht op langdurige uitval en noodsteunpunten zijn nog niet operationeel. Er wordt daarom als kortetermijnoplossing een tijdelijk multidisciplinair crisisteam samengesteld onder leiding van de directeur bedrijfsvoering. Met

vertegenwoordiging uit de verschillende concerns. Het crisisteam fungeert als tijdelijk knooppunt voor besluitvorming, afstemming en prioriteiten totdat de structurele projectstructuur staat.
De crisisorganisatie van de Veiligheidsregio Gelderland-Zuid richt zich parallel hieraan op de gevolgbestrijding voor de samenleving.

Financiën
Aan de aanpak van maatschappelijke weerbaarheid zijn kosten verbonden. Op dit moment zijn in de gemeentelijke begroting geen specifieke middelen gereserveerd voor deze opgave. Daarnaast is vanuit het Rijk slechts beperkt aanvullende financiering beschikbaar. Een eerste globale inschatting laat zien dat de versterking van de continuïteit van de gemeentelijke processen, de inrichting en operationalisering van noodsteunpunten, de versterking van het sociale weefsel, de ondersteuning van kwetsbare doelgroepen en de projectorganisatie leiden tot een meerjarige financiële opgave. In de eerste jaren liggen de kosten hoger vanwege eenmalige investeringen, onder andere voor de inrichting van de noodsteunpunten en de opbouw van de projectstructuur. Daarna nemen de kosten af en resteert voornamelijk structurele inzet voor continuïteit, onderhoud en borging in de organisatie. Op basis van de huidige inzichten wordt uitgegaan van een benodigde inzet van circa € 500.000 in 2026, € 1.200.000 in 2027 en 2028, € 600.000 in 2029 en 400.000 vanaf 2030. Deze bedragen zijn op dit moment indicatief. De financiële onderbouwing zal in aanloop naar de stadsbegroting 2027 verder worden uitgewerkt en aangescherpt, waarna integrale afweging kan plaatsvinden. De benodigde middelen in 2026 worden als knelpunt opgenomen in de voortgangsmonitor.

Vervolg
In de komende maanden wordt gewerkt aan een integraal uitvoeringsplan maatschappelijke weerbaarheid en het concretiseren van de financiële en organisatorische consequenties. Ook vindt verdere afstemming plaats met de VRGZ, regiogemeenten en maatschappelijke partners.

U wordt over dit onderwerp vanaf nu geïnformeerd via de reguliere cyclus.

Tot slot benadrukken wij dat maatschappelijke weerbaarheid een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van overheid, organisaties en inwoners. Met deze stappen werken we eraan om Nijmegen ook in tijden van ontwrichting veilig, leefbaar en sociaal sterk te houden.

Hoogachtend,

Het college van burgemeester en wethouders van Nijmegen

A.P.W. van de Klift H.M.F. Bruls

gemeentesecretaris

burgemeester